

Omskæringens omkostninger

Mehmet Ümit Necef

Man diskuterer livligt i disse dage, om omskæring af drenge skal forbydes i Danmark. Forfatteren fremfører, at omskæring er et unødvendigt indgreb i et menneskes krop, men argumenterer for, at den ikke er skadelig nok til at nødvendiggøre offentlig indgriben.

Jeg husker min omskæring som en traumatisk oplevelse. Jeg var nok omkring fem-seks år, som er den mest almindelige alder i Tyrkiet for omskæring. Jo mere tiden for min omskæring nærmede sig, jo mere ræd blev jeg. Da tiden kom, holdt min fars medhjælper fra apoteket mine ben fast bagfra og løftede mig, så min stakkels tissemand blev åbenbaret for omskæreren. Dengang hen imod slutningen af 1950'erne var der ikke tale om lokal eller fuld bedøvelse. Manden skar min forud af, og det gjorde så ondt, at jeg skreg og besvimed. Jeg husker det som om, jeg blev liggende i sengen med store smerter og høj feber et par dage.

Flere tyrkiske venner fortalte mig, hvor bange de også var for omskæringen, og hvor smertefuldt det var. Jeg tror, at man de sidste år er begyndt at omskære med fuld eller lokal bedøvelse.

Mine omskæringserindringer dukkede op igen under den sidste tids debat om omskæring af drengebørn. På trods af den traumatiske oplevelse vil jeg alligevel argumentere imod et forbud mod omskæring af drenge.

Jeg er enig med dem, der ønsker forbud, i, at omskæring af drengebørn er et unødvendigt indgreb, som for mig at se har tre negative konsekvenser. For det første - hér taler jeg kun om muslimske samfund - er operationen meget smertefuld, da forhuden på små drenge på 6-10 år som regel bliver skåret bort ofte uden lokal bedøvelse. Det er svært at forstå, hvorfor tyrkiske fædre accepterer, at deres sønner skal påføres så meget smerte, selv om de udmærket ved, hvor ondt det gør. Man kan have en mistanke om, at fædre på en eller anden pervers måde tager deres egen private hævn over deres egne fædre ved at påføre deres sønner smerte. En anden ting, der måske spiller med, kan være troen på, at en dreng skal, ved at gennemgå og modstå smerten, skal bevise, at han er på vej til at blive en "rigtig mand". Så vidt jeg har forstået, er det, at det skal gøre ondt, faktisk en del af ritualen. I Tyrkiet vælger flere og flere forældre dog at se bort fra traditionen og få deres drenge i det mindste lokalbedøvet.

For det andet, og nu kommer den mere langvarige påvirkning, har jeg på fornemmelsen, at ens glans bliver mindre sensitiv, da glansen ikke er beskyttet af forhuden. Endelig er det, mindre hensigtsmæssigt synes jeg, med et omskåret lem, når man skal lege med sig selv - hvis man er til den slags. Men uanset om man kan synes, det hele ville være sjovere, hvis man ikke var omskåret, er det svært at argumentere for, at ens seksualitet betydeligt lider på grund af omskæringen.

Man kan anbringe omskæring af drenge i kategorien af dispositioner, der måske er beklagelige, men ikke skadelige nok til at fremkalde det offentlige

indgriben. I modsætning hertil omskæring af piger, som er direkte skadeligt og bør forbydes.

Der kan være en række ting hos bestemte religioner eller etniske grupper, som vi ikke bryder os om, men på den anden side kan vi ikke danne et kulturpoliti, der bestemmer, hvilke traditioner er bedst for folk.

Forskelsmarkør

Det er klart, at omskæringen kan ses som en etnisk og religiøs markør, som noget der skaber forskel mellem grupper. Men hvordan kan vi forklare, at nogen folkeslag praktiserer denne smertefulde tradition?

Ifølge antropologen Harold R. Isaacs er kroppen det mest håndgribelige element af ens identitet, og det gælder både individuelt og gruppemæssigt. Den er den eneste ingrediens, som uden tvivl er biologisk tilegnet i sine vigtigste træk gennem arv fra generne. Alle andre træk ved identiteten er i princippet foranderlige uanset, hvor vigtig en bestanddel af kroppen de er. Man kan skifte navn, sprog, bopæl, historie, erhverv, værdier, nationalitet, normer, men der er grænser for, hvor meget man kan lave om på sin krop.

Fysiske forskelle spiller en stor rolle i udvekslingen og interaktionen mellem grupper. Selvom alle andre forhold kan gøres lige, vil det fysiske udseende imidlertid i sig selv stå tilbage som en barriere i forhold til at opnå højere status og et nyt tilhørsforhold.

Det er netop her, mener Isaacs, omskæringen gør sin entre: Grupper uden fysiske træk, der gør dem anderledes i forhold til de omgivende grupper, skaber bevidst sådanne forskelle. Som eksempler på denne praksis kan man nævne fænomener som omskæring, tatovering, ridsning på huden (skarifikation), piercing eller andre former for forandringer af eller på næsen, ørerne, tungen, læberne m.m. Alle disse bevidste forandringer på kroppen kan bruges som markører af forskelle, således at der er synligt er forskelle og grænser mellem dem, der er med i gruppen og dem, der er uden for gruppen.

Den palæstinensiske vogter

For godt en snes år siden var jeg lige ved at udstille mit eget omskårne lem for at påvise, at jeg var muslim. Jeg var i Jerusalem og som gode turister besluttede en italiensk ven og jeg at besøge det hellige område Haram-al Sharif. Da vi kom

til en af de indgangene til området, blev vi stoppet af en arabisk politibetjent, der ville se vores pas. Han forklarede høfligt, at de kun tillod muslimer og kristne at komme ind i området, fordi de var bange for, at jødiske fundamentalister ville besætte Klippemoskeen.

Både min italienske ven og jeg selv havde ikke passet med, og jeg begyndte derfor at tigge om, at han alligevel ikke kunne lukke os ind. Til dette sagde manden: 'Hvordan kan jeg vide, du er muslim og ikke jøde? Kan du recitere Al-Fatiha?' Al-Fatiha er en af de vigtigste bønner i Islam, men jeg kunne kun huske de første par ord. Han kiggede irriteret på mig og sagde: 'Nåh, en muslim, der ikke kan recitere Al-Fatiha. Hvad slags muslim er du egentlig?' Pinligt berørt og efterhånden optaget af situationen satte jeg trumf på: 'Hvis du vil se, at jeg er muslim, kan du se efter, om jeg er omskåret.' Lidt overrasket over denne udvikling i samtalen sagde han: 'Det hjælper jo ikke spor, for jøderne er også omskårne.'

Denne historie fra Jerusalem er et eksempel på, hvordan forskellige grupper skaber forskelle mellem sig selv og de andre. I dette tilfælde kunne ingen af os bruge udseendet, fordi jøderne, de mellemøstlige muslimer og italienerne fænotypisk ligner hinanden. Til at begynde med kunne vores palæstinensiske politibetjent ikke bruge den mest officielle markør, nemlig passet. Han kunne heller ikke bruge omskåret/ ikke-omskåret distinktionen, fordi vi både finder denne tradition blandt jøder og muslimer. Den næste lakmusprøve var, om jeg kunne recitere en vigtig bøn. Her dumpede jeg og blev erklæret som ikke-muslim

Shibbolet

Den palæstinensiske vogters forsøg på at tjekke, om jeg virkelig var muslim, minder om en historie fra Biblen: historien om shibbolet. Ordet shibbolet, der oprindeligt betyder aks på hebraisk, blev brugt af gileaditterne som en ordprøve for, at de kunne genkende deres fjender, efraimitterne. Efraimitterne kunne nemlig ikke udtale sh-lyden, men udtalte den som si. På denne måde huggede gileaditterne hovedet af 42.000 efraimitter - måske historiens første skriftligt dokumenterede etniske udrensning. Den bibelske shibbolet har en moderne pendant, den hollandske 'Schravenhagen'. Den hollandske folkløse siger, at hollænderne under Anden Verdenskrig kunne skelne mellem ægte hollændere og tyske agenter ved at få personen til at sige dette for ikke-hollændere næsten udtalelige ord. Den palæstinensiske vogter havde ingen intentioner om at hugge mit hoved af. Alligevel bruger man i begge tilfælde det udtalte ord til at

skelne mellem ven og fjende, mellem dem, som kan volde én skade og dem, der ikke vil. Desuden er mit forsøg på at inddrage omskæringen også et eksempel på den betydning, som ordet shibbolet efterhånden har fået, nemlig en vane (*custom*), frase eller sprogbrug, som adskiller medlemmer af en bestemt social klasse, profession osv. fra andre (The Collins English Dictionary). Ifølge Fremmedordbogen betyder shibbolet ordprøve, hvorved en persons sproglige hjemstavn kan bestemmes, altså kendetegn, løsen, feltråb.

Ligeledes mener moderne bibelforskere, at det først var i eksilet i Babylon, at omskæringen, i lighed med sabbatten, fik en fremtrædende plads i den jødiske religion. Ved at overholde omskæringen og sabbatten bevarede jøderne deres etniske særpræg og udskilte sig fra babylonierne og assyrerne.

Der står godt nok i Det Gamle Testamente, at traditionen stammer fra Abraham, noget muslimerne også påstår, men man mener, at tekster som Første Mosebog 17, hvor omskæringen nævnes, sandsynligvis er påvirket af eksilets syn på omskæringen som det »officielle pagtstegn«.

Pagten

Hvad står der egentlig i Første Mosebog? Jeg vil citere et stykke: »Derpå sagde Gud til Abraham: »Men du på din side skal holde min pagt, du og dit afkom efter dig fra slægt til slægt; og dette er min pagt, som I skal holde, pagten mellem mig og eders, at alt af mandkøn hos eders skal omskæres. I skal omskæres på eders forhud, det skal være et pagtstegn mellem mig og eders; otte dage gamle skal alle af mandkøn omskæres hos eders i alle kommende slægter, både de hjemmefødte trælle og de, som er købt, alle fremmede, som ikke hører til dit afkom; omskæres skal både dine hjemmefødte og dine købte. Min pagt på eders legeme skal være en evig pagt! Men de uomskårne mænd, der ikke ottendedagen omskæres på forhud, de skal udryddes af deres folk; de har brudt min pagt!«« Med andre ord har omskæringen været en meget seriøs sag for jøderne.

Hvor vigtig omskæringen var for jøder, fremgår også af det faktum, at striden om hvorvidt en kristen bør være omskåret, var lige ved at skabe splid i kristendommen i dens begyndelse. De første kristne, der var jøder, fandt det naturligt at overholde omskæringen, men da kristendommen blev udbredt blandt ikke-jøder, opstod der en strid om, hvorvidt de hedninger, der antog kristendommen, var forpligtede til også at lade sig omskære.

Apostelmøde i Jerusalem

Det såkaldte apostelmøde i Jerusalem traf den afgørelse, at omskæringen ikke var obligatorisk for de såkaldte hedningekristne: »Ved ankomsten til Jerusalem blev de [Peter og Jakob] modtaget af menigheden og apostlene og de ældste og aflagde deres beretning om, hvad Gud havde udrettet gennem dem. Derpå var der nogle troende fra farisæerpartiet, der bad om ordet og sagde, at man måtte lade disse folk omskære og pålægge dem at leve efter Moseloven. Apostlene og de ældste holdt derefter møde for at se på denne sag, og meningerne stod skarpt over for hinanden. Da rejste Peter sig og sagde: »Gud gjorde ikke på nogen måde forskel mellem os og dem, for han rensede deres hjerter ved troen. Hvorfor udfordrer I da nu Gud ved at lægge et åg på disciplenes skuldre, et åg, som hverken vi eller forfædrene har haft kræfter til at bære?«

Derefter blev Paulus og Barnabas sendt til Antiokia med et brev, hvor der stod: »Helligånden og vi har vedtaget ikke at pålægge jer anden byrde end den strengt nødvendige«. (Apostlenes gerninger). Og omskæringen tilhørte den sidste kategori, og så slap blandt andre danske drenge for at blive omskåret.

I dette tilfælde har vi et eksempel på, hvordan man nogle gange ikke ønsker at distancere sig fra andre folkeslag, men tværtimod ønsker at forenes med dem eller inkorporere dem i sit fællesskab. I lighed med andre grupper har de kristne senere hen også skabt deres egne måder, hvorpå de kunne distancere sig fra de andre.

Den omskårne, onde og turbannede tyrk!

På det punkt er muslimerne gået meget radikalt til værks og har forholdt sig urokkeligt: Alle muslimer fra Marokko til Indonesien, uanset baggrund, får deres drenge omskåret.

Koranen, muslimernes hellige bog, omtaler ikke omskæringen. Det er også derfor, omskæring hedder »sünnet« på tyrkisk, d.v.s. er en tradition fra profeten Mohammed (sunna på arabisk). Mohammed skulle have sagt, at omskæring var en god ting, og denne praksis er efterhånden blevet et påbud.

På arabisk understreger man den hygiejniske side af traditionen og kalder omskæringen tuhur, som kan oversættes til katarsis (renselse) i den kristne tradition.

At være omskåret er traditionelt blevet betragtet som en uadskillelig del af det at være muslim, ikke kun af muslimerne selv, men også af andre. Det er

derfor, Shakespeare kunne skrive Othellos afsluttende replik således: »Da en ond turbannet tyrk slog en venetianer i Aleppo, og talte ilde om Venezias råd, da greb jeg den omskårne hund i struben og slog ham sådan [han stikker sig selv ned]« (V. akt, 2. scene) (I Johannes Sløks oversættelse).

Hvis vi vender tilbage til den påstående debat om forbud imod omskæring af drenge.

Mine forældre ville have mig omskåret, fordi de derved skulle vise deres omgivelser, at de er lige som dem, og at de tilhører fællesskabet. Prisen på at tilhøre gruppen af rigtige tyrkiske/ muslimske mand var min angst og smerte og en tilværelse uden forhud – på godt og ondt.

Jeg synes det er uretfærdigt, at nogle forældre omskærer deres børn. Men jeg er også imod principryttere, der ønsker omskæring af drenge forbudt med henvisning til kroppens integritet. Prisen på deres moralistiske ekshibitionisme, der går ude på at retfærdighed skal realiseres her og nu til enhver pris, vil være at drive omskæringen fra hygiejniske omgivelser og hospitalslæger, der bruger lokal bedøvelse, til et illegalt marked. En underverden, der består af kvaksalvere, der fører kniven i stuen eller badeværelset uden lokal bedøvelse og uden hygiejniske redskaber. Principrytteri vil kun forøge lidelsen.

Kilder:

Dommerbogen, XII, 4-6. i: Bibelen, Det danske Bibelselskab 1980.

Isaacs, Harold R. 1975: *Idols of the Tribe: group identity and political change* (Harvard, Harvard University Press, 1989).

Shakespeare, William: *Othello* (København, Berlingske Forlag, 1970) Oversat af J. Sløk.

Kategori: Nyhedsanalyse

Lande: Danmark, Tyrkiet

Nøgleord: Omskæring